

Womhaj Bóh!

Cižlo 38.
18. sept.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju šo kóždy šobotu w Šmolerjez knihczišczeru w Budyschinje a šu tam dostać ša šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

14. njedzela po šwj. Trojizy.

Gal. 5, 16: „Ja praju pak: Šhodźće w Duchu.“

Šhodźće w Duchu: to je prawe kšesczianske kšodjenje. Šhto pak reka: po Duchu kšodźić? Někotři maja ša to, šo je to: dobre počinki wopokasac. To drje je wěrnó, ale nješmě šo šapomnić, šo dobrych počinkow nihto nima, kšiba šo šo njeje š nowa narodzil š wodu a š Duchom. Šdžež Boži Duch přjedny njeje naš k pokucze a k wěrje roškwětlil, tam dobrych počinkow nimamy. Šrudna wěz je w požadanju cžela pšhecziwo Duchej. Wšchědnje to šami na šebi widžimy. Požada šwětna lubošć pšhecziwo Božej lubošći, hordošć pšhecziwo ponižnošći, nahrabnošć pšhecziwo šmilnošći, nješczerpnošć pšhecziwo šczerpnošći. Ach my hubjeni ludžo, šhto naš wumóže. Budžmy štrošchtui. Šswjaty Duch nam daty w kšczenizy, a pšchezo š nowa daty tym, kiž njejesteho Wótza wo njeho prošča, pomha nam móžnje. Wón je škota wotežka, kotraž naš pšchezo wotdzeržuje, šo nječinimy, šhtož my chzemy a šhtož nješměmy; wón je škšit, kiž naš šakituje pšhecziwo žehliwym šcipam šleho požadanja; wón je mjecz, kotryž naš k dobycžu wodži pšhecziwo wšchemu nowemu nadbėhowanju. Prošcže wo šwjateho Duchu, možuje šo jeho w wěrje a kšodźće w nim: dha njebudźcže po žadošći cžela cžinicž.

Krašna šwoboda wšchaš kiwa tym, kiž wot Duchu šo wješć dadža. „Šeli šo pak waš tón Duch wjedže, dha nješcže wy pod šakonjom.“ Boži Duch wumóže wot bojošće pšcestupjenego šakonja. „Šoklaty je kóždy, kiž

njewoštanje we wšchitkim tym, šhtož pišane je w knihach šakonja, šo by wón to cžinil“; (Gal. 3, 10) praji Bože šłowo. Šhtož pak šo wot Duchu wješć da, tón nječini po šakonju jeno nušowany, ale rad lubje. Boži Duch je jemu šakon do wole šapikaš; wón nje móže hinaš hacž rad po nim cžinicž. A w tajkim cžłowjeku šrawja potom měšto žalostnych šłošćow, wot šwj. Pawoła w 20. a 21. šchtucžy mjenowaných, rjane a lubošne plody Duchu: lubošć, wješćošć, měr, šczerpliwošć, lubošnošć, dobrocziwošć, wěra, cžichošć, pžecziwošć. Nihto njeje, kiž tele plody njeby kšwalil. Ale kšwalicž njeje došć. Bože kralestwo nje wobšteji w šłowach, ale w mozy. Ššami chzemy je w šebi a na šebi šrawicž dacž pošlušni tam-nemu knješowemu napominanju: Dajež wasche šwětko šwěczič pšched ludžimi, šo bychu wasche dobre škutki widželi a wascheho Wótza w njeješbach kšwalili.

Šeneje wězy pšchede wšchem je nam k temu trjeba: Dajež nam na Šhryštuša hladacž, kaž šwj. Pawol na njeho hladasche, jako tele rjane šłowa pišasche. „Šotšiz Šhryštušej pšchikšuscheja“, praji wón na pošledku w šwjatej epistoli, „šchizuja šwoje cželo š lóšchtami a žadošćemi“. Šrěhej je šo wón wotrjetnyš, Šhryštušej pšchikšuscha wón a jeho wobšedženštwó je wón. To tež nam pšchisteji, šo bychmy šwjaty lud byli, kiž je šam jeho a šo šwěru dzerži k dobrým škutkam a pšches to pšchpowjedal dobre počinki teho, kiž je naš powołaš k cžemnošće k šwojemu krašnemu šwětku. Še drje wulka a cžezla wěz, cželo kšchizowacž; móžemy rošymicž, šo je šo w štarým kšesczianskim cžaku wjele šwěrných šwědkow na pušte města še

šwěta podało, ale rošymimy tež, so je hišcže wyšchše a krašnišče, hdyž šrijedža šwěta a w šwojim nam wot Boha datym powołanju sa tym štejimy, so bychmy w Duchu šhodžili a pšched zylým bludžazym šwětom wobšwědcžili, so chzemy Šhryštusej pšchibšuschecž. Njebudže to na jene dobo šo po dokonjanym wašchnju štačž móž, duž šložmy šekeru najprjedy na te hrěchi, kotrejž najwjazy čzujemy. Bóh tón Šnješ, kiž móžnje darwa woboje, to, so chzemy, a to, so čzinimy, móže tež naš čzłowjekow Božich čzinicž, k wšchemu dobremu škutkej hotowych.

Šchizuj mje, o šchizowany!
 Se wšchem, šchtož ja šym a mam;
 So ja budu namařany
 W twojich ranach tu a tam;
 Šchizuj wšchať mój čželny lošcht,
 Ščziť mi hórki šwěta lošcht:
 Pšchetož, šchtož šo š nim da šhořtačž,
 Budže tež š nim kónny dořtačž. (550, 6.)

Štať bu něhdy ludžom jich lube Bože šlowo kaž je šamym džiwom wuřhowane.

Pšched tóšchto lětami je šo wam něhđe wo njebohim Šarmšu powjedalo, kiž bě w Šermansburku mišionišku šchulu sa tajkich šažožil, kotřiž dyrbyja šo sa mišionarow do póhanskich krajow wupóšlacž. Na mišioniškich šwjedženjach, kajtež buchu šo w Šermansburku a we wokolnošči wotměte, a na kotrejž bě šo pšchezo wjele luda šesleščo, powjedawše Šarmš pšchezo šwojim ludžom to a tamne rjane powjedancžko, a to wošebje tajke powjescže, kajtež běchu šo něhdy w jeho wořadže štať. Toľe pať bě ludžom pšchezo něšchto jara witane a lube, duž jemu tež wšchitzy š wulkej nutrnošču pšchipošluchachu. — Šowle chzu wam po nim něšchto tajšele wupowjedacž, dofelž šebi myšlu, šo budže šo wam lubicž, pšchetož wy budžecže tu něšchto wo jenym našchim krajanu šhšchecž, to řeťa, wo někim š našchich Šserbow. Ale ta wěž je šo w dawnym čžašu wuměta. Duž pošluchajče.

W tšiznyčžilětnej wójnje (1618—48) běchu njepšchecželšzy wojazy tež do Šanoverškeje pšchicžahnyli. Čzi šahadžachu woľo Šermansburka njemaťo žaľořnje. Woni wbohim lutherškim wšcho wurubichu a jim jich biblije, jich modleřške a šchtož hewať wot nabožnych knihow mějachu, na hromadu šmjetachu a jim potom wšcho špalichu. Ale tamni ludžo wjedžichu šebi, dofelž bě jim šnate, řať tamni šahadžeja, to a tamne, a wošebje šwoje šwjate piřma, wuřhowacž: biblije, šwoje předarške a modleřške a šwoje lube prařerške.

Tajšele šwoje piřma šebi tež Šermansburšzy a druhy wyřoťe wažachu, dofelž je sa jara nuřne džeržachu, — to pať tež š dobrým prawom. Šchulow tehdy hišcže wjele njebě. W zylěj Šermansburškej wořadže bě tehdy luita jena šchula, to pať pšchi šamej zyrkwi a do njeje jich džeczi jenicžke jene lětto šhodžachu, haj druhdy jenicžke pól lěta, to řeťa, řať doľho, hacž šobu na řaru na pacžerje šhodžachu.

Duž dyrbyšche kóždžicžki hořpodať domach w šwojim domje sa nje šam wucžerja čzinicž. Tamnišchi čžař pať je w wěřnym nastupanju jara duřchny čžař byl. Kóždžicžki džej, hdyž běchu šebi woľoťo wječzora na wóhnišchcžu šwój woheň řadželali a hdyž mějachu jich žónške š wječer pšchihotowanjom šwoje džělo, šhromadži šebi hořpodať woľoťo šwojeho wóhňa wšchěch šwojich druhich domjazych: džeczi, wotrocžkow a džowki. Póđla wóhňa ředžo šwoje maľe nawuczi čžitacž a piřmiki řesnacž, a wotrocžzy a džowki jemu pšchi tym šwěru šobu pomhachu. Na to šebi něšchto š katechizmuřa nawuřnychu, potom šebi řtaw abo dwaj š biblije wucžitachu a dale wo tym porěčžachu, — a buchu šebi póđla wšchelake rjane a lubošne powjescže wupowjedali (tež stare powjescže, šamo bajki a duřchne powjedancžka), póđla bu šo tež něšchto šchucžkow se řpěwarškich wuřpěwaťo, tež bu šo wo řtarych prawach, řakonjach, wařchnjach a wo druhich wěžach porěčžalo, duž bu jim tajšile wječzor pšchezo něšchto wořchemwaze a rjane byl a wšchitzy šo pšchezo hižo do předka na tajšule duřchnu řhwilku pšchi wóhnišchcžu wjeřeljachu.

Šowle móžšche pať tež kóždy bur wšchěch šwojich woľoťo řebje ředžo wohľadacž a wšchemu njeporjadej narpšchecžiwu džělacž.

W tychle burškich domach mějachu tehdy wšchudžom š wjetřcha jenicžku jenu řstwu, kotrejž woni „Dónž“ řeťachu. (Toľe šlowo je po prawom řerbške, ale trochu řepřane, my byli sa nje čzilcže po řerbštu prajili: „Domiza“). W tutej domizy woni rano řnėdachu, pšchipořdnju wobjedowachu, wječzor wječzerjachu a pšchedžechu, tam běřhtaj tež džěd a wowka. š nimi šobu š byđkom, a řtarsčej a džeczi, wšchitzy tam bješ šobu pšches jene byđlachu, pšchetož šo na řadny „wumjeňš“ wuřnyncž a na šwojim wumjeňku byđlicž, tajke wařchnje tehdy hišcže pola nich žane njebě. Šdy budžišche tehdy řadny džěd abo žana wowka dyrbyala do šwojeho wumjeňka řačzahnyncž, budžišche w tamniřchim čžařu wěřcže wšchudžom řeťalo, šo je to sa řeju řyna abo sa džowku pšhi a řaniba, dofelž njehatej wjazy šwojeju řtarsčej wó řstwie pšchi řebi wucžerpicž. Po tajšim bě pšchezo zylý dom bješ šobu pšches jene. Tehdy tež nihdy řanemu burej do myřlow njepřchidže, šo dyrbyať šo se šwojei žonu řam sa šwoje blidko ř jedži pošnyncž, a šo dyrbyeli šo čželadni řa šwoje druge blido ř jedži řeřhdacž; ně: wšcho bě tehdy bješ šobu pšches jene, wšchať tež wšchitzy bješ šobu do jeneho doma řluřchachu.

Šižo do předka běch wam narpomniť, šo běchu řebi ludžo šwoje najlubšche, to řeťa, šwoje lube řnihi, pyťali wuřhowacž, jaťo běchu šo njepřchecželšzy wojazy ř nim pšchibřili a počželi rubicž. To pať běchu řebi woni řaťke narpawili. W kóždej řstwie mějachu tehdy šwoje wulke blido řtejo, šwój řamor a něťotre drjewjane řawy a řtoľy, ale pšchi řhachľach mějachu š wjetřcha wšchudžom wulki š řožu wobbity řtoľ sa džěda abo wowku řtejo, na kotrymž buchu čžile řtari řyđali, a na kotryž bu šo bur tež druhdy řady pošnyňš, hdyž bě byl wječzor se šwojim džěkom hotowy. Ludžo běchu řebi řele řtoľy dali tajke wudželacž, šo móžšche šo jich wupóřšrowane řyđko wuřběhnyncž, pod nim pať bě potajny pšchilopř, do kotrehož řebi woni šwoje řnihi řahowachu, duž wo nich ničžo pyťnyncž njebě, a řchtož njewjedžišche, šo te řnihe tam nutřkach řeža, tón řebi tam tež wěřcže njebudžišche řchot řaných wupřtačž. Toľe wšchať bě něšchto čžilcže nuřne, šo řebi wjedžichu šwoje řnihi řaťke duřchnje wuřhowacž, dofelž je jim řathošzy wojazy wšchě řebjerječhu a je jim řpalichu. (Přotracžowanje.)

Šchto dyrbi nam biblija byčž?

Šo němřkim.

2. Macž a řyn.

(Přotracžowanje.)

Aľe jejne wjeřele běšche řroťke. Šandrij da řebi wot šwojeho miřchtra řidu do předka dacž a řebi řjanu řeľu a řij řupi, šo najřjeňřchu drařtu woblecže a džěřche njedželu řeľe řulecž. Tu mějeřche šo řaž wulki řnješ a řjenjeřy běchu přecž. Šdže bě byl, macžeri njepřaji; a řať džěřche to jenu njedželu řaž druhu, najprjedy jenož popořdnju, ale bórřy hižo wot řanja, ře miřchi wjazy njepřchidže. Towarřchojo šo namaľachu, kiž jeho nawucžichu, řchtož hišcže njewjedžšche. Woni jeho na řejwanřku řubju šobu wřachu a wón bórřy řejwacž nawuřny. Šandrij wječzor pošdže domoj pšchidže; macž řrudna w řomorzy na njeho čžakařche. Wona jemu do jeho njeměrneho woblicža pohľadny a praji: „Šandrijo, ty řebi wjazy na Boha njemyřlišč! Šandrijo, hdyž řy ty byľ?“ — Aľe Šandrij ničžo njewotmolwi a řebi to řařo wotřchawe; jeho towarřchojo jeho bóľe ř řebi čžehnjechu hacž jeho macž. Macž hacž do řľuboške nozy bješ řpanja řeželche a řľakařche.

W auguřcže běšche Šandrijowy 21. narodny džej a duž chznyřche jemu macž wjeřele pšchihotowacž. Wona mějeřche tón toľeť hišcže řeža, kiž bě wón jej přeni pšchijeňřš; řa njón řupi řjanu bibliju, narodny džej a řchpruch nutř napriřa. Řano jemu tu bibliju pšchijeře; wona njemóžšche wjazy prajicž: „Šandrijo! Šandrijo!“ a džeržšche jeho woľoťo řchije. Šřnynej wutroba řchepotařche; něť wona jemu wšchitko wupowjeda, řchtož jeje wutrobu řyřchšche. „Wopokaž mi jenu lubošč“, wona džěřche, — „jene mi řľub!“

„Šchto, macži?“

„Šo chzeřch kóždy džej řchpruch w bibliji řebi pšchecžitacž, — a hdy by tež jenož jedny byl!“

Šandrij to řľubi; řať by tež džejřa ně prajicž móhľ? Wona bibliju woczini a š nim 42. řřalm pšchecžita. Šaj, to běšche řanje, řajtehož doľho měľa njebě! Řruha nadžije řej řařo do wutroby řwěčžšche.

Řřeni řyđej tež Šandrij šlowo džeržšche; aľe řapocžecž a wutracž řej dwě wšchelakej wěžy. Bórřy biblija řařo řapřoščena

w boku leżesz a Handrij ju wjazy do ruki njemsa. Wón sašo po starym puczju khodziesz, dženka wjebeły, jutje wjebeły, a macz so rudziesz. A hdyż tež sama pomhacz njemózesche, wona tola něšto czinjiesz: wona so sa swojeho byna modlesche. A maczerina modlitwa wjele w njebešach pfaczi.

Wšchi wšchem tym wona sapocza khorowata bycz, pschetož czeže džeło a k temu srudoba bėšchtej jeje strowoscz podrylej. Wona njechasz so podacz, ale stoncžnje dhrbjesche so lehnycz. To Handrijej překi pschindze, pschetož maczerje dla jemu blisko džesche, ale na druhim boku bėšche jemu sadzewt we wjebełach, kotrež jemu najwysche stejachu. Jeho snutskowne žiwjenje bėšche kaž zyrkej, w kotrejž stej kłeka a wostar wotkamanej a w kotrejž žana Boža martra wjazy njesteji, i kotrejž je rejwanska ljubja iczinjena, po kotrejž hrėch rejwajo skaka. A temu pať so jstwa khoreje njechodziesz. Wón so borsy na to swuczi, so žaneho saczišczę na njeho nječiniesz, hdyž domoj pschindze. Wón swoje stare žiwjenje dale wjedziesz.

Sedyn pjatť jeho towaršchojo k njemu pschindžechu a so jeho wopraschachu, hacž njecha i nimi na hermant do města hicz, kotrež je 3 mil daloko, tam móža so prawje sawjebelicz. Wón najprjedy njechasz, ale woni jemu rėczachu, stoncžnje haj praji, a džesche i nimi, swojej maczeri kłowczka njeprajiwšchi, dokelž jejneho srudneho woblicza widžecz nochzysche. Tam bėšche žiwj we wulkim wjebełu.

Tón samy wječor macz bóle sthori; lėkar pschindze a jej lėkarstwo wufasa, tola podarmo. Wona bė pschezo hubjeńšcha a hubjeńšcha, wona so sa Handrijom praschesche, ale tón tu njebė. Duchowny pschindze a jej swjate wotkasanje wudželi, a hdyž njedzelske ranje switasche, bė wudychala; kušodža wotoko smjertneho kóža stejachu.

Handrij dlėje wosta, hacž bė prjedy myšle mėt, woni bėchu hišczę wulėt czinili a hdyž so wróczi, bė frjeda. Wón khwatajz do khėže stupi a hdyž durje do swojeho bydlenja woczini, psched kaschczom stejiesz. Jeho syma pobėhowaszche, psched nim ležesz macz morwa.

Szo wopřacz njemóže, šchtož jemu nětko psches wutrobu džeszche. Wón klatny so a wotaszche: Maczi! maczi! — Ale macz jeho nještyschesche. Wón duri na wutrobu, wón by najradšcho njebeša rostorchnył, so móhl jenož hišczę juntrócž i maczerju porėczecz. To bėchu czeže hodžiny. Wón stany a džeszche khabłajo do swojeje komorki; to přenje, na czož so dohlada, bėšche ta saproschena biblija a jemu to ranje do myšle pschindze, na kotrymž bė macz jemu ju dała. — Wón chzysche so modlicz, ale njemózesche; pschetož nóz bė w jeho duschi. Hacž k pohrjebej w swojej komorzy wosta a nihto jeho njewohlada. Wón bėšche sam se swojim Bohom a czitasche 42. psalm: „Sako jelen jachli po symnej wodži, tak sdychuje moja duscha, Božo, k tebi. Mojej duschi cze so picz po Bosy, po tym žiwym Bosy. Sdy budu ja tam pschincz, so ja Bože wobliczo wohladam?“ Nětko lėta bėdženja a czežkeho spytowanja sa njeho pschindžechu, ale maczerne modlitwy so wuštyschane a pschi kschizju na jejnym rowje je wón kschizowaneho sbóžnifa namakal. Handrij khodzi nětko po wulkim puczju, kiž k žiwjenju wjedze, wón czita w swojej bibliji; wona je jemu drohi poklad; wón je husto srudny, ale tola stroschtny, pschetož wón wė, so je Bóh jemu w Sesuku Khrystu ku jeho hrėchi wodať.

Wyšoki khėrlusch Salomonowy w šerbstich khėrluschach.

19.

Wojowarka teho Anjesa.

Staw 3, 6—11.

Porjaduspėw džowkow Zionstich.

Prėni chor.

S draštu prawdy swoblekana
Tam njewjesta so sbėha rjana
A pschindze horje i puscžiny.
Grėšchny šwėt nětk wopuščęuje,
We swojej pschi wustupuje
Tak woporski kad wonjazy.
Kaž wyruch modlenja
A narda sawonja
Nėtk jeje pucz.
Tak njewjesta
Ta kralowa
Se k wojowanju hotowa.

Druhi chor.

D šbože tebi njewjesta!
Ty krašny džel šy dostaka,
Kiž pschindželch w jeho mjeni.
Ssrjedž puscžiny šy selena
A hlaj, tež žyła puscžina
Szo borsy sašeleni.
Móz czi
Sticzi
Jeho hnada,
Jeho rada
Chze cze wodžicz,
So móž'šch njepscheczela pobicz.

Khėrlusch w wyschschim chorje.

Nėtk woczj horje k waschob' krala trónu,
Wy wojowazy! Tam we wėcznosczj
Je pschihotowal wón nam krašnu trónu
A kóždom' šwėrnemu ju posticzi.

We njeliczomnych šyłach wotok' njeho
Tak mózne wójsko wješ'le stejimy
My póšli wėcznob' krala njebešeho,
A jenož na joh' porucženje czafamy.

A hdyž nětk k wojowanju wustupuje
Joh' njewjesta, dha wot naš potajnje
Su njewidomna šyła pschewodžuje —
A wona dobywuje wobstajnje.

My wobdawamy ju — šmy pschi nejwšchudže,
Sšmy wobronjeni — k bitwje hotowi!
Sdyž nóz ju kryje a jej styskno budže:
My mjecze won! Sej wlotk so njestšchimi.

Duž woczj horje! S njebešeho tróna
Na zhrwinu kral wójnu pohlada.
Duž czehnčę, bėdzerjo; waš czaka tróna,
Su šwėrnym jeho ruka podawa.

Zionste džowki.

Prėni chor.

Anježe, tebi khwalbu damy!
Móz našchej' wėry pohladamy
Do twojej' rady džiwneje.
Psches strach, kotryž wustejimy,
Hacž junu horkach sastupimy,
Naš twoja ruka pschewjedze.
Psches njepscheczelski kraj
Tak mózne šafitaj
Ty njewjestu.
Ssrjedž wójny ty
Sej wodžer šy:
Tak wona dže bjes strachoty.

S waschich wrotow wustupuje,
D kotry! Krala postrowuje,
Njech khėrlusche jom' šaklincza.
Sa krašnymi njebešami
Se žedženjom njech pohladamy,
Njech wutroba so posbėha.
Na pucz nětk šhpajcze
Te kwėtki wonjaze
Nawoženju.
Hlaj, tróna tam
Žno kiwa nam,
Nam w jeho mjenje bėdzerjam.

Druhi chor.

D pójczę, džowki Zionste,
Na nawoženju hladajcze,
Kak po njewjestu pschindze.

Kral wěczny stupi na semju,
Ta da jom' kónu czernjomu.
D, to wschať rosom sandže!

Alle
Tola
Nascha duscha
Semu fluscha;
Wón je dobyť
Naß, a sa naß w smjerczi pobyt.

Rošhlad w našchim czasu.

Naschemu khezorowemu domu je so wulke wješele dostało. Zeje Majestoscź khezorka je wutoru 13. septembra rano 3^{1/2} hodź. stromu prynzežu porodžika. Znyty lud wješeli so na tutym sbožomnym podawku. Wjele domow w Barlinje je teho dla khorhoje wupowšnyło. Boža ruka chyzła dale se swojim zohnowanjom nad wyšpofej maczerju a jeje džěscjom wotpoczomacz.

Załožna kholera w Hamburgu šebi hišcže pschezo wjele woporow žada, hačž runje je w poslednim czasu mały kusť wotebėrała. S najmjeńšcha hačž na 9000 paršchonow je na nju wumrěło. Sedyn lėkar je swojimaj staršchimaj šledowaze pišať: Som je srudnje. Se tať wjele czinicž, so dyrbumy so tež my lėkarjo na nóznych wachach w lazarethach wobdžělicž. Duž šym dženz nozy wot 3 hačž 9 hodź. rano šwoju přenju nóznu wachu měť. Ščtož tam widžišč, njeje t wopišanju. Tole bėdženje se smjerczu, tele czwile — a potom sašo džakownej woczji, hdyž někomu pomhašch. Lėkarjom pať njeje došč. Tež na noscherjach pobrachuje. Husczišcho leži w barakach wokoło 400 czěłow. Wumrje-li ščto w hojėni, dha jeho ničto wot tych šwojich sašo njewidži. Morwi pschińdu hnydom do czělownje. Žana šwjatocznošč njemóže bycz. W meblownych wofach šu na pohrjebnišcža wožene. a wschitzy hromadže do wulkeho rowa khowani. Džscherjo džělaju bjes pschěstacza wodnjo a w nozy czorne kaschcže. Dženz pschipošdnju pschińdže znyty železnicy wos polny tajkich kaschczow. Do wjele druhich městow je so drje kholera hižo rošnopšła wot Hamburgškich, kiž šu czělli. Tola je nadžija, so wona dale wokoło šebje njepšchima. W Barlinje a wschudžom so wscho móžne stanje, so by so strach nakaženja pomjeńšil a ničto njekmė strach na lohke wsacz. Čžistoscž na znyty czěle a w znyty domje, šdžerženje wschěch škłodnych jėdžow a picžow, kaž žada a kórkoweje šolotwje, njestroweje wody š hatow a stejazyč wodom a prawe doměrjenje na Boha je najlėpsche.

Kholery dla šu so tež manevry w Čsaku sašo wotprajile.

A dopomnjenju na šlawneho kódnika Khrystofa Kolumbuša, kiž je pschěd něť 400 lėtami nowy šejški džěl Ameriku namaťať, je jeho narodne město Genua w Italškej wulku šwjatocznošč wotdžeržalo. Tež němške khezorstwo bė tam t wobdžělenju na šwjedženju něťotre kóžje póšłalo. Se jara duschne, so šo tutemu mužej wschitke ludy stareho a noweho šwėta džakuja. Namatanje Ameriki je wschitkim wulke zohnowanje pschiješko, je wikowanju nowe pucže wotewriło a ludowe šamoženje pschisporžalo. Tež kšchescžijanška zyřkej je tam nowu škladnošč t požohnowanemu škutkowanju namaťať. Nimale žyła Amerika je něťko kšchescžijanška; a mamy w Americy wjele pobožnych kšchescžijanow, kiž šo bohacže na wschěch škutkach kšchescžijanškej lubošcže wobdžěleju, wošebje na mišionštwje.

Snaty wobšedžer wulkich westfalskich želešarnjom w Čssenje, Fr. Krupp, je t dopomnjenju na šwojeho njebo nana 1/2 milionu hriwnow sa šwojich džělacžerjom wustajil. S tych pjenješ dyrbja šo sa starých došluženyč džělacžerjom a jich wudowy rjane khezki je šahrodku twaricž, hdyž woni hačž do kónza žiwjenja darmo bydla. Najprjedy dyrbja šo 100 wobydlenjom twaricž a najdostojnišchim džělacžerjam wotědacž. To je šhwalobny škutk, a potaže, so kņeža tola hišcže šo sa šwojich ludy staraja!

Wscho š Bohom, ničo bjes Boha, a

Njemolcže šo, Bóh šo njeda sa šmėch mėcz.

Pschěd něščto lėtami, jako chyzch po želešnicy do Draždžan wotjėcz, pschistupi ke mni kubler, kiž bė šo w jenej wšy mojeje wofady narodžil a šo posdžišcho do drugeje wofady pschěšydil. Tam měješche šwoje kublo a kšėtru hromadku džěczi. Mój šo

bjes šobu rošhczowachmoj a wón mi powjedasche, kať šo jemu wjedže.

Dokelž tehdy runje něťotši tórni Franzowšoj šašo se šwojimi mjecžemi šchczerkachu a haru czinjachu, kať chyzli š nowa š Němžami wójnu šapoczecž, praji mój kubler: „Šeli šo šašo žana wójna š Franzowšami šbėhnje, na tyh ja š wješelom šašo w Božim mjenje šobu pocžahnu. Šlajcže, hdyž człowjek se šwojim Bohom něhdže wucžehnje, temu potom Bóh tón kņež tež špochi pomha.

To šym šam na šebi w Franzowškej husto wušhonit, ale w Čžěškej tež. Wy wěcže, šo šym tehdy tež šobu w Čžěškej na wójnje pobyt. Žako w Čžechach Bruszy přeni krocž na naß pschińdžechu, šawoła našch wojerški wšchť na naß: „Šólzy, něťke šo wschitzy na jene dobo na tyhčle njeknicžomnych Brušakow walcže, tšelejczže do nich w mjenje wschěch czertow kaž na džiwje pšy!“

Na tajkelej hrošnej a bjesbóžnej rėczu šo ja wschón poštróžich a prajach mojemu šušbodej: „Šandrijo, w žanym czertowym mjenje ja do přėdka njepóndu a njesatšėlu, chžemoj šo radšcho wobaj w Božim mjenje do přėdka podacz. Lutki Bóh šam móže naju jowle šafitacz a wobarnowacz, žadyn našchego wšchťowych czert pať na nihdy niž. Tole ja wěšty wėm!“

„Prawo mašch,“ mi mój luby Šandrij praji, „chžemoj wobaj w lubym Božim mjenje czinicž, ščtož šo namaj škuscha“. Duž tež šmój to wobaj czinikoj a šmój wobaj š czilymi a czerstwymy štawami sašo domoj pschisčłoj, — našch wšchťi pať niž.

„Ššhšcže dale, kaťte tam bė“; mi mój kubler powjeda. „Šlajcže, hižo ša mału šhwilku pocžachu te njepšchěczelome kulki wokoło naß hwišdacž, a jena š přėnich trjechi našchego wšchťa, šo šo tam tón hnydom na semju wali a morwy ležo šawošta. — Tať husto hačž šym šebi dyrbjať na wójnje šwoju tšėbu do horschczow wsacz, šym šebi špochi prajil: „Ščtož mam kašane, dyrbju šwėru czinicž, ale wscho w Božim mjenje; hinašcho nihdy ženje ničo njepapocznu!“

Kubler, kiž je mi tole wupowjedat, je hižo ša něťotre lėta něťke njebohi. Hišcže junu šym šo š nim šetkať a š nim porėczat. Ša džěch tehdy š jenym mojim lubym šastojniškim bratrom, kiž bė mie wopytať, šobu do města, a jako bėchmoj šhwilu š tamnym kublerjom porėczaloj, kiž bė šo š namaj šetkať a do rėczow dať, wupowjedach duzy po pucžu tutemu wscho, ščtož šym něťke wam šobudžėlit, a ščtož bėch něhdny wot tamneho kublerja šameho škšchčat powjedacz. Maťo mėšazow po tym měješche jeho mój šastojniški bratr khowacz, a tón je w šwojej czěłnej rėczi pschi jeho rowje na wscho tole tež šobu pospomnit. Tón je mi po tym powjedat, šo šu jemu wschelazy pschewodžerjo po khowanju prajili. „Šaj, w Božim mjenje dyrbi człowjek wscho šapoczecž, hinať niž: Bóh šo njeda sa šmėch mėcz!“

A rošpominanju.

Dawacz je wušhwacz. Ščtož wjele wušhwya, budže wjele žnjecž.

Wotewrjenej woczji a šacžinjena huba hišcže nikomu ščłodžite nješbu.

Najlėpsche mandželštwu šu te, w kotrychž je muž hłowa a žona wutroba.

Mandželškich šłowo dyrbi bycz:

Tvoja šrudoba moja šrudoba,
Moje wješele tvoje wješele,
Tvoja nusa moja nusa,
Mój kšlėb twój kšlėb.

„Pomhaj Bóh“ je wot něťka niž jenož pola kņesow duchownych, ale tež we wschěch pschėdawarňjach „Ššerb. Nowin“ na wšach a w Budyščinje dostacz. Na ščtwórcž lėta pľaczi wón 40 np., jenotliwe czifla šo po 4 np. pschėdawaju.